

Stare i nowe mury w Europie.

Polska, Czechy, Słowacja i Niemcy 20 lat po upadku muru berlińskiego.

Termin: 11-12 listopada 2009

Miejsce: Warszawa, Centrum Kultury „Nowy Wspaniały Świat”, ul. Nowy Świat 63

Tło:

Historyczny przełom roku 1989 – polski Okrągły Stół, aksamitna rewolucja w Czechosłowacji, czy też upadek muru berlińskiego – były spełnieniem wolnościowych dążeń demokratycznej opozycji państw bloku socjalistycznego i początkiem fundamentalnych zmian w Europie.

Dla krajów bloku wschodniego – w tym Polski, Czechosłowacji czy też NRD – obalenie reżimu komunistycznego niosło nadzieję na „powrót do Europy”, odzyskanie europejskiej tożsamości, wolność, dobrobyt i demokrację. Wywalczone swobody i prawa obywatelskie stworzyły warunki, w których obywatele mogli przejąć odpowiedzialność za budowanie demokracji. Wolny rynek stał się motywem przewodnim gospodarczej transformacji państw i stworzył możliwości rozwijania indywidualnej przedsiębiorczości.

Zmienił się również krajobraz polityczny Europy. W 1991 roku rozpadł się Związek Radziecki, podzielone Niemcy utworzyły ponownie jedno państwo, podczas gdy Czechosłowacja w roku 1993 pokojowo podzieliła się na dwa kraje. Dla Czech, Słowacji i Polski przystąpienie do Unii Europejskiej stało się politycznym celem większości ekip rządzących i motorem napędowym do podjęcia wysiłku demokratycznych i gospodarczych reform. Rozszerzenie Unii Europejskiej w roku 2004 i 2007 postrzegane jest jako zniesienie zimnowojennego podziału Europy.

Jednak dwadzieścia lat transformacji to nie tylko pasmo - zbiorowych czy indywidualnych - sukcesów. Reformy gospodarcze wygenerowały upadki przedsiębiorstw, bezrobotnych i niedopasowanych do wyzwań wolnorynkowej gospodarki, tworząc nowe linie społecznych podziałów. Mimo wielomiliardowych nakładów na zjednoczenie kraju, 'nowe landy' nadal pozostają w tyle gospodarczych statystyk Niemiec. Rozliczenia z socjalistyczną przeszłością dzielą – szczególnie w Polsce – dawną demokratyczną opozycję i polityczne elity. Kobiety nadal muszą domagać się równego traktowania, zarówno w sferze życia publicznego jak i gospodarczego. Nasilenie tendencji populistycznych, radykalno-prawicowych i nacjonalistycznych jest niepokojącym znakiem deficytów demokracji oraz sygnałem dla braku akceptacji części społeczeństwa dla zmian.

Proces jednoczenia Europy nie jest ani prosty, ani zakończony. Pięć lat po rozszerzeniu UE nadal częściej mówimy o 'starej' i 'nowej' Europie niż o wspólnej europejskiej tożsamości. Euroentuzjazm obywateli nowych krajów członkowskich napotyka na eurosceptycyzm części politycznych elit i zmęczenie Unią w nowych rozmiarach po stronie starej 15-tki. Jednocześnie rozszerzenie – przesuując granice obszaru politycznej i gospodarczej stabilności w Europie - nie objęło wszystkich europejskich państw, zaś aktualny kryzys gospodarczy wystawia na próbę zasadę solidarności w Unii Europejskiej i – dwadzieścia lat po upadku muru - grozi nowym podziałem Europy.

Jak wypada porównanie wizji „powrotu do Europy” z rzeczywistością? Jakie granice zniknęły, jakie społeczne i polityczne podziały pozostają nadal wyzwaniem dla Europy oraz jak z perspektywy doświadczeń demokratycznej transformacji Unia Europejska i Europa powinny wyglądać za następnych dwadzieścia lat? – to centralne pytania debaty.

W dyskusji wezmą udział - jako współautorzy przemian oraz ich beneficjenci - obserwatorzy i komentatorzy życia społecznego, politycy, przedstawiciele świata akademickiego i sektora organizacji pozarządowych z byłego NRD, Czech, Słowacji i Polski.

Podczas konferencji zaprezentowane zostaną najnowsze publikacje Fundacji im. Heinricha Bölla dotyczące przemian ostatnich dwudziestu lat: „Kobiety w czasach przełomu 1989-2009” oraz „Rok 1989 – 20 lat później. Kraje postkomunistyczne a integracja europejska”.

Program konferencji:

11 listopada 2009

18:30 **Powitanie:**
Agnieszka Rochon, Fundacja im. Heinricha Bölla
Maciej Gdula, Krytyka Polityczna

Wykład wprowadzający:

Europa i sztuka burzenia murów
Prof. Timothy Garton Ash

20:00 **Pokaz filmu: „Królik po berlińsku”**, reż. Bartosz Konopka
Niezwyczajna historia muru berlińskiego widziana z perspektywy mieszkających tam królików. W 1961 roku zwierzęta zostały uwięzione w pasie zieleni dzielącym Berlin Wschodni od Zachodniego. Przebywały tam aż do zburzenia muru w 1989 roku, uczestnicząc w kolejnych wydarzeniach historycznych. Tym sposobem berlińskie króliki podzieliły los ówczesnych mieszkańców NRD, którzy w izolacji od świata wiodli niepewny żywot pod okiem komunistycznej władzy.

12 listopada 2009

12.00 **Otwarcie konferencji**

12.00 – 14.00 **Stara i nowa, czy całkiem nowa Europa?**

Pytania : Jak wypada porównanie wizji „powrotu do Europy” z rzeczywistością? Jak rozszerzenie zmieniło Unię i Europę? Jak wpłynęło na rozwój nowych krajów członkowskich? Jakie doświadczenia i wartości wnoszą kraje postsocjalistyczne w budowanie europejskiej tożsamości? Co nowi członkowie wnoszą do polityki unijnej? Co chcą zmienić w Europie? Jak z perspektywy doświadczeń demokratycznej transformacji i wobec aktualnych europejskich wyzwań, Unia Europejska i Europa powinny wyglądać za następných dwadzieścia lat?

Panelistki/paneliści:

Aleksander Smolar, Polska

Magdalena Vasaryova, Słowacja

Reinhard Weißhuhn, Niemcy

Timothy Snyder, USA

Moderacja **Adam Ostolski**, Polska

14.00 – 14.30 **przerwa na lunch**

14.30 – 16.30

Dwudziestolecie przemian społecznych i demokratycznych

Pytania :

Jaka jest kondycja demokracji w krajach posttransformacyjnych? Jakie znaczenie mają dzisiaj państwo prawa, wolność i swobody demokratyczne? Jak dziś definiujemy deficyty demokracji i wynikającą z nich potrzebę zmian? Jak zmieniła się kultura polityczna w krajach byłego bloku socjalistycznego? Jakie są nowe linie podziału w postsocjalistycznych społeczeństwach? Czy zasady funkcjonowania wolnego rynku wykluczają zabezpieczenia socjalne? Jakie znaczenie ma – wobec aktualnego kryzysu gospodarczego - społeczna solidarność?

Panelistki/paneliści:

Jerzy Osiatyński, Polska

Jan Machacek, Czechy

Rita Pawlowski , Niemcy

Bernard Guetta, Francja

Moderacja

Agnieszka Graff, Polska

Zamknięcie i podsumowanie:

Agnieszka Rochon, Fundacja im. Heinricha Bölla

Maciej Gdula, Krytyka Polityczna

Konferencja odbędzie się w **języku polskim, angielskim i niemieckim** z tłumaczeniem symultanicznym.